

Nisan'15 Raporu

Hazırlayanlar:
Kuban Kural
Yusuf Altunok

© AJANS KAFKAS

Giriş	1
Diaspora	2
Alfabe tartışmaları: Kiril mi, Latin mi?	2
Çerkeslerin seçimlerle imtihanı	4
<i>CHP adayı: Oyunuzu istemiyorum</i>	4
“Ermeni Soykırımı” iddiaları Çerkeslerin de gündeminde	6
<i>Putin “Ermeni Soykırımı” deyince</i>	6
Çerkes köyü Çerkesçe adına kavuştu	7
Kafkasya	9
Çeçenya	9
<i>Nemtsov Cinayetinde Kadırov’un parmağı var mı?</i>	9
<i>Kadırov’dan beklenmedik çıkış</i>	11
<i>İnsan hakları gündemi</i>	13
Dağıstan	15
<i>Kafkasya Emirliği lideri öldürüldü</i>	15
<i>Milletvekiline silahlı saldırı</i>	16
<i>Gazeteci dövüldü</i>	16
<i>“Toprak Reformu”</i>	17
<i>Mahaçkale’de Stalin afişleri</i>	18
İnguşetya	18
<i>Mehk-Khel liderinin oğlu kaçırıldı</i>	19
<i>Yolsuzluk</i>	20
Abhazya.....	21
<i>Bahar Seferberliği</i>	21
<i>Sohum-Novi Afon metrosu yolda</i>	22
<i>Abhazya’dan Kafkasya içlerine seyahat</i>	22
<i>Butba’ya saldıranlar serbest</i>	23
<i>Geri Dönüş Komitesinde görev değişimi</i>	23
<i>APRA Sosyo-Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı</i>	24
Çerkesya	25
<i>Ahahov yeniden gözaltında</i>	25
<i>Çerkes Bayrağı Günü</i>	25
<i>“Bölünmüş Çerkes Halkını birleştirin”</i>	27
<i>Nalçık davası mahkumları açlık grevinde</i>	27
<i>Amatör Çerkes sinemacılar Cannes yolunda</i>	28

Giriş

Kafkas diasporası Nisan ayını soykırım tartışmaları, Çerkesçe eğitimde kullanılacak alfabe ve seçim gündemiyle geçirirken, Kafkasya'da insan hakları ihlalleri ve Çerkes Bayrağı günü gündemin ilk sıralarında yer aldı.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Çerkesçe eğitimin Latin alfabesiyle gerçekleştirilmesini onaylaması, kronikleşmiş bir tartışmayı bu defa daha politik bir düzlemde gündeme sokarken Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun belki de ilk kez bir devlet kurumu önünde eylem yapmasına sebep oldu. Bu durumu Ajans Kafkas Nisan ayı raporunda etraflıca incelemeye çalıştık.

Putin'in "Ermeni Soykırımı" ifadesini kullanmasıyla daha politik bir mecrada tartışılmaya başlanan ve karışıklık kurularak gündeme getirilen Çerkes Soykırımı ve seçime bağımsız adaylar gündemiyle giden Çerkes diasporasının durumu da raporda analizine yer verdiğimiz diğer konular oldu.

Kafkasya'da ise Boris Nemtsov cinayetinin Kadirov'a uzanma ihtimali, Çerkes Bayrağı Günü kutlamaları, insan hakları ihlalleri, sivil toplum faaliyetleri ve Kafkasya Emirliği lideri Kebekov'un girdiği çatışmada hayatını kaybetmesi öne çıktı. Ayrıca Abhazya'daki sosyo-politik gelişmeler ve Kadirov'un federal güvenlik güçlerine tepkisi raporda etraflıca irdelendi.

Diaspora

Çerkes diasporası Nisan ayında anadil eğitiminde kullanılacak alfabeyi, 7 haziran seçimlerini, bağımsız Çerkes adayları ve “Soykırımı” tartıştı.

Alfabe tartışmaları: Kiril mi, Latin mi?

Nisan ayı başında Adige Dil Derneği (ADDER) tarafından yapılan açıklama diasporada kısa sürede Milli Eğitim Bakanlığı önünde eylem yapmaya kadar giden bir tartışmanın kapısını araladı.

Uzun süredir Çerkesçe eğitimin Latin alfabesi ile verilmesi gerektiğini savunan dernek yöneticilerinin yürüttüğü çalışmalar sonucunda Latin alfabesinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edildiğinin ilan edildiği açıklamada, Latin alfabesiyle müfredatın da dernek tarafından hazırlandığı belirtildi.

Bu gelişme üzerine harekete geçen Kafkas Dernekleri Federasyonu (Kaffed) yönetimi yaptığı sert açıklamada şimdiye kadar elde edilen kazanımların heba edilmek istenildiğini savunarak *“Kaffed, Adigece seçmeli dersinde yaşanacak sorunlara engel olmak amacıyla, dilbilim uzmanlarınca sakıncalı kabul edilen ADDER Latin Alfabesi ile hazırlanmış müfredatın iptal edilmesi konusunda gerekli girişimlerde bulunmaya devam edecektir”* dedi.

Kaffed açıklamasında Milli Eğitim Bakanlığını da siyasi bir karara imza atmakla eleştirdi. Bu sırada daha önce Kaffed’in Kiril alfabesi ile hazırladığı müfredatın ADDER tarafından taklit edildiği iddiası sosyal medyada yer aldı ve Kaffed 16 Nisan’da Milli Eğitim Bakanlığı önünde eylem yapacağını açıkladı.

Bakanlık önünde yapılan eylemin benzerleri Kaffed’e bağlı derneklerin bulunduğu şehirlerdeki Milli Eğitim Müdürlükleri önlerinde gerçekleştirildi.

Ankara'daki eylemde Kaffed Başkanı Yaşar Aslankaya tarafından okunan bildiriye, Latin alfabesi uygulandığı takdirde yaşanacak sorunlar sıralanırken ADDER yönetimi ve Milli Eğitim Bakanlığı sert bir şekilde eleştirildi. Eylem sonrası Bakanlık yetkilileriyle görüşen Yaşar Aslankaya temaslara devam edeceğini açıkladı.

Alfabe tartışması aslında diaspora için yeni değil. Derneklerde açılan amatör kurslardan, yıllar önce TRT'de başlayan kısa süreli Çerkesçe yayınlara ve son olarak seçmeli derslerde kullanılacak materyale kadar çeşitli vesilelerle gündeme gelen bir konu oldu.

ADDER'in girişimi ise sadece Kaffed cephesinde değil, konuyla ilgilenen farklı eğilimlere sahip vatandaşlar ve farklı diaspora kuruluşlarında görev alan kişiler tarafından da tepkiyle karşılandı, change.org'da imza kampanyası başlatıldı. ADDER'in Latin alfabesine yöneltilen başlıca eleştiriler, bilimsel olmadığı ve geniş tabanlı bir girişim eseri olmadığı için Kiril alfabesine alternatif olamayacağı yönünde.

Dünyanın çeşitli ülkelerindeki Çerkesler, gerek dil eğitiminde gerekse birbirleri ile yazışmalarında Kiril alfabesini kullanıyor, Kafkasya'da Çerkeslerin yaşadığı Rusya Federasyonu Cumhuriyetlerinde üretilen Çerkesçe literatürden yararlanabiliyorlar.

Çerkeslerin seçimlerle imtihanı

Türkiye'nin oldukça sert ve tartışmalı bir seçim dönemine girdiği bu günlerde Çerkes diasporası seçimi biraz farklı bir kulvarda gündemine aldı.

Çoğulcu Demokrasi Partisi'nin kurulması ve bağımsız adaylarla seçime gireceğini açıklaması, ardından İstanbul'da başka bir bağımsız adayın ortaya çıkması seçim tartışmalarını ulusal boyuttan büyük ölçüde çıkartarak diasporaik bir kulvara sıkıştırdı.

Çoğulcu Demokrasi Partisi bölgelerden gösterdiği adayların tanıtımı için Anadolu gezilerini sürdürürken, özellikle Kafkas yönetiminin ÇDP'ye yönelik tavrı sürüyor. İstanbul 1. Bölgeden iki bağımsız Çerkes adayın olması ise özellikle sosyal medyada gerilimi arttırıyor. 7 Haziran seçimlerine kadar tartışmaların devam edeceği tahmin ediliyor.

Diaspora içi tartışmalar bu şekilde sürerken siyasi partilerin Çerkeslere yönelik söylemleri kısıtlı da olsa gündemde yer buluyor.

CHP adayı: Oyunuzu istemiyorum

İstanbul Kafkas Kültür Derneği'nde düzenlenen "7 Haziran Seçimleri" adlı panele katılan CHP İstanbul 3. Bölge Milletvekili adayı Efkan Bolaç'ın kendisine yöneltilen "*Partiniz iktidara gelirse Ekonomi Bakanı Kemal Derviş olacak. Bu durumda*

söylediğiniz gibi emekten yana bir politika üretmeniz mümkün mü?” sorusuna verdiği “CHP neo-liberal bir partidir” cevabı şaşırttı.

Bir başka katılımcının *“Sol içindeki tartışmaları değerli buluyorum ancak burası Kafkas Derneği, gerek sizin gerekse partinizin etnik kimlikler ve Çerkesler konusundaki politikanız nedir?”* sorusunu Bolaç, *“Biz kimlik siyaseti yapmıyoruz sınıf siyaseti yapıyoruz”* şeklinde cevapladı. Bunun üzerine dernek üyeleri CHP'nin ve diğer adayların Çerkeslerin talepleri hakkındaki görüşlerini daha açık ifade etmelerini istedi.

Bu sorulara oldukça sinirlenen Efan Bolaç, katılımcıları *“Milliyetçilik”* yapmakla suçladı. Bolaç, kendisine soruyu yönelten katılımcının *“Sandığa gidecek olan sizsiniz, oy verecek olan bizleriz. Ancak siz bizi ikna etmek yerine, bizim milliyetçi olmadığımız konusunda sizi ikna etmemizi istiyorsunuz”* diyerek tepki göstermesi üzerine *“Ben sizden oy istemeye gelmedim, oyunuzu da istemiyorum”* diyerek toplantı devam ederken salonu terk etti.

“Ermeni Soykırımı” iddiaları Çerkeslerin de gündeminde

1915’in 100. yıldönümü sebebiyle Türkiye’nin Nisan ayı gündemine damgasını vuran “Ermeni Soykırımı” iddiaları Çerkeslerin de tartıştığı konular arasındaydı.

Guşips Dergisi, kısa söyleşilerle diaspora kurum yöneticilerinin görüşlerini derledi. Çerkeslerin olaylarda yeri olup olmadığıyla ilgili soruyu yanıtlayan diaspora kurumları temsilcilerinin hemen tamamı, Ermenilerin yaşadığı acıları paylaşmakla birlikte, onlara karşı suç işleyen kişi ve oluşumların eylemlerinin kolektif olarak halklara mal edilmesinin yanlış olduğunu vurguladı.

Putin “Ermeni Soykırımı” deyince

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in 100. yıl münasebetiyle yayınladığı bildiriye “Ermeni Soykırımı” ifadesini kullanması ve 24 Nisan’da Erivan’a gitmesi Türkiye ile Rusya ilişkilerini germiş görünüyor. Halen sürdüğü gözlemlenen gerginliğin uzun vadeli ve hacimli ticari ilişkileri olan iki ülke arasındaki ilişkileri kökünden etkileyecek bir hal alacağı tahmin edilmiyor.

Ancak Ermeni Soykırımı ifadesini kullanan kişinin Çerkes Soykırımı’na karşı tavrı soykırımla özdeşleşen Soçi kentinde olimpiyat oyunları düzenlemek olan ve binlerce Çeçen sivilin kitle imha silahlarıyla öldürülmesinden sorumlu olan Putin olması, Türk mediasında, başta Çerkes Soykırımı olmak üzere Rusya’nın tarih boyunca Müslüman halklara yönelik katliamlarının hatırlanmasına yol açtı.

Başbakan Davutoğlu’nun da bu konuya değinmesiyle birlikte, Çerkes Soykırımı tanıtma mücadelesi yeterince karşılık bulmadığı için motivasyonu azalan diaspora kurumlarının hareketlilik kazandığı gözlemleniyor.

Ajans Kafkas'a özel açıklamalarda bulunan diaspora kurum yöneticileri ve yazarlar, Putin'in açıklamasına tepki mahiyet taşıyor olmasına rağmen konunun Türkiye gündemine gelmesinden memnun. Fakat, Rusya'nın tavrına karşı Türkiye de Çerkes Soykırımını tanımalı diyenler olduğu gibi, soykırımın ülkeler arasındaki çıkar çatışmasında araçsallaştırılmasına itiraz edenler de var.

Devletin Çerkes Soykırımından bahsetmek için 1915'in 100. yıldönümünü beklemiş olmasının ve Çerkeslerin tüm itirazlarına rağmen 2014 Soçi Kış Olimpiyatlarının açılışına Türkiye'nin Başbakan düzeyinde katılmış olmasının yarattığı kırgınlığın telafi edilebilmesi için daha uzun vadeli ve yapıcı adımlar atılması gerekiyor.

Çerkes köyü Çerkesçe adına kavuştu

Nisan ayında Türkiye'de bir ilk gerçekleşti ve bir Çerkes köyü Çerkesçe adına kavuştu. Maraş'ın Afşin ilçesine bağlı Karabükü köyünün adı, Çerkesçe adı olan Anzorey ile resmen değiştirildi.

Köy muhtarı Mahmut Elagöz'ün belediye nezdinde yürüttüğü çalışmalar sonucunda ismi Anzorey olarak değiştirilen köyde bulunan iki sokağa ise Kuban ve Elbrus adları verildi.

Bu girişimin diğer Çerkes köylerine de zaman içinde örneklik teşkil etmesi ve yeni başvuruların yapılması beklenebilir. Önümüzdeki dönemde gerek köy adları gerekse Çerkesçe soyadları konusunun diaspora tartışmaları arasında yer alacağını da öngörebiliriz.

Kafkasya

Kafkasya'da Boris Nemtsov cinayetinin yansımaları, insan hakları ihlalleri, Çerkes Bayrağı Günü ve sivil toplum örgütlerine yönelik baskılar Nisan ayında gündemi belirledi. Ayrıca Kafkasya Emirliği lideri Kebekov'un güvenlik güçleri ile girdiği çatışmada hayatını kaybetmesi Kafkasya'da silahlı direnişin seyrini etkileyecek bir gelişmeydi.

Çeçenya

Rusya'da son yılların en büyük siyasi cinayeti, Boris Nemtsov suikastının Çeçenya'ya uzanan bağları henüz aydınlatılabilmemiş değil. Çeşitli şekilleriyle rutinleşmiş halde olan insan hakları ihlalleri de hız kesmiyor. Yeni bir gelişme olarak Ramzan Kadirov'un Çeçenya'da operasyon düzenleyen federal güvenlik organlarına karşı sert tepkisi konuşuldu.

Nemtsov Cinayetinde Kadirov'un parmağı var mı?

Muhafif politikacı Boris Nemtsov'un Moskova'da Kremlin sarayına çok yakın bir yerde öldürülmesi hem Rusya'da hem de Çeçenya'da tartışılmaya devam ediyor. Cinayet zanlısı Zaur Dadayev'in ay başında "gözaltına alınmadığını, sanık ilan edilmeden günler önce kaçırıldığını" söylemesi cinayetin kim tarafından işlendiği konusunda bir netlik olmadığını gösterdi. Dadayev mahkeme karşısında, ifadesinin baskı ve işkence altında alındığını belirtti.

Soruşturma Kadirov'a kadar uzanabilir

Ramzan Kadirov'un en yakın adamlarından biri olarak kabul edilen Kuzey Taburu komutanı Alimbek Delimhanov'un cinayet hakkında sorgulandığının açıklanması sorgu süreci Kadirov'a mı uzanacak sorusunu akla getirdi. Basında yer alan haberlere göre Delimhanov sorgulanmayı önce reddetti ancak Kadirov'un ikna etmesi üzerine soruşturma savcısına ifade verdi.

Soruşturma organlarının daha önce de cinayet zanlısı Dadayev'in görev aldığı Kuzey Taburu'nun rota komutanı olan ve cinayet tanığı olarak gösterilen Ruslan Geremeyev'i sorguladıkları söylenmişti. Soruşturma kapsamında Geremeyev'in cinayet ile ilişkisinin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı ifade ediliyordu.

Fakat 14 Nisan'da Rus basınında Geremeyev'in sorgulanmadığı, Türkiye üzerinden yurt dışına (muhtemelen Dubai'ye) kaçtığına dair haberler çıktı.

Kadirov sorgulanacak mı?

Adım adım Kadirov'a uzanan soruşturma ile ilgili 23 Nisan'da Boris Nemtsov'un çocukları ve avukatı, Ramzan Kadirov ile yakın adamlarını sorgulamak istediklerini açıkladı. Avukat, Kadirov yönetimini Rusya parlamentosunun üst kanadında temsil eden Çeçen senatörleri de sorgulamak istiyor.

Avukatların bu talebine, katıldığı radyo programında cevap veren Kadirov ise alaycı bir ifadeyle *“Unutulmaya başlayan beni hatırlıyor. İlginç bir talep ama memnuniyetle ifade veririm”* dedi.

Ramzan Kadirov'a ve oradan Putin'e kadar uzanan cinayet şebekesi varsayımlarının yanı sıra, Kadirov'un sınırsız gücünde rahatsız olan Rus generallerin Çeçen lidere karşı bir komplo düzenlemiş olabileceği de delillendirilemeyen teoriler arasında.

Kadirov'dan beklenmedik çıkış

Rusya yanlısı Çeçen lider Kadirov'un Caharkale'de (Grozni) katıldığı bir düğüne oldukça yakın mesafede bulunan bir eve, Çeçenya dışından gelen Rus güvenlik güçlerinin baskın yapması Kadirov'un sert tepki göstermesine sebep oldu. Tepkisini Grozni TV'den ortaya koyarken kullandığı *“bizden izin almadan maskeli, kasklı askerler topraklarımıza girerlerse vurun”* ifadesi *“Kadirov Rusya'ya isyan ediyor”* şeklinde Rus ve dünya medyasına yansıyınca tartışma farklı bir boyuta taşındı.

Olayı Ajans Kafkas için değerlendiren Mansur Vahnah, operasyonun Kadirov'a çok yakın bir yerde gerçekleşmiş olmasının etrafında bir koruma ordusuyla dolaşan Kadirov'un güvenlik ve itibarını zedelediğini belirtti.

Vahnah'ın değerlendirmesine göre, halkın bu tür operasyonlardan bıkmış durumda olması, sürekli ülkenin tek sahibi olduğunu söyleyen Kadirov'u tepki vermeye zorladı. Fakat bu sert tepkinin Grozni TV'den verilmesiyle olay Rus medyasına yansdı. Geri adım atamayacak noktaya gelen Kadirov, sosyal medya hesaplarından *"Katil polislerin sorgusu yapılacak, bunu ya devlet yapar ya bağımsız bir kuruluş, ancak her şartta vatandaşımızı vuran polislerden hesap sorulacak"* mesajını yayınladı. Mansur Vaynah'ın ifadesiyle *"Moskova bu tip operasyonlarla ülkenin gerçek sahibini hatırlatıyor. Kadirov da bunu halka kabul ettiremediği için isyan ediyor"*.

Kadirov'un tepkisine Daęistan başkanından da destek geldi. Federal güvenlik güçlerinin bölge yöneticilerinden habersiz yaptıkları operasyonlar uzun zamandır Kafkasya'da halk nezdinde rahatsızlık yaratıyor ve bölge yöneticilerinin itibarını zedeliyor. nceki yıllarda Kabardey-Balkar'da gerçekleştirilen yolsuzluk operasyonu da Daęistan'ın başkenti Mahaçkale'nin eski belediye başkanının göz altına alınması da Moskova'dan gelen ekipler tarafından RF cumhuriyetleri yönetimlerinin gerçekte hiçbir g ve yetkisi olmadığını vurgular tarzda, gösterişli bir şekilde gerçekleştirilmişti.

İnsan hakları gündemi

Siyasi tartışmaların yanında Çeçenya’da su yüzüne çıkan insan hakları ihlalleriyle de adından söz ettirmeye devam ediyor.

“Evlerini yıkın” talimatı suç değil

Aralık ayından beri gündemdeki yerini koruyan direnişçilerin ailelerinin evlerinin yakılması konusu Novaya Gazeta muhabiri Elena Milaşina’nın suç duyurusuyla hukuki zemine taşınmıştı. Başvurunun sebebi Kadirov’un instagramda paylaştığı *“Çeçenya’da bir polisi veya başka birini öldüren kişinin ailesi acilen Çeçenya sınırları dışına geri dönme hakkı olmamak üzere gönderilecek, evi ise yerle bir edilecek”* ifadeleri. Ancak soruşturma komitesi bu ifadelerde her hangi bir suç unsuru bulunmadığına karar verdi.

Mahkemenin verdiği kararı yorumlayan uzmanlar, kararı şaşırtıcı bulmadıklarını ifade ediyor. Direnişçilerin ailelerine yönelik takip uygulamasının uzun zamandır var olduğunun altını çizen Dağıstanlı ünlü avukat Rasul Kadiyev, *“Mahkemenin ve Rusya Federasyonu Soruşturma Komitesinin yaklaşımının hukuki bir anlamı olsaydı, burası başka bir ülke olurdu”* dedi. Bağımsız araştırmacı Varvara Pahomenko ise Çeçenya emniyet teşkilatının doğrudan Kadirov’un kontrolünde olduğunu, kimsenin onun kararını sorgulama hakkı olmadığını belirtiyor. Pahomenko *“Onun sözlerini, kolektif sorumluluk prensibi olarak değerlendirmek mümkün. Ailelerin cezalandırmanın Rusya yasalarında yeri yok. Oysa bu çok uzun zamandır Çeçenya’da görülen tehlikeli bir uygulama. 2000’li yıllarda direnişçi yakınlarının, direnişçileri teslim olmaya zorlamak için rehin tutulduğunu biliyoruz. 2008-2009’da bir yığın ev yakma olayı oldu ve şimdi bu yeniden yaşanıyor”* açıklamasını yapıyor.

Sakallı avı

Uzun süredir gündemde olan bir başka insan hakları ihlali konusu da “sakallı avı” olarak tabir edilen uygulama. Polislerin sakal şeklinden dolayı “vahabi” olduğuna karar verdiği gençler baskı altında. Son olay Nisan ayı ortasında Caharkale’de meydana geldi. Otobüsten indirilen genç sorgulandı ve sakallarını kesmesi konusunda sert bir şekilde uyarıldı.

Kutayev davası AİHM’ne taşınıyor

Çeçen İçkerya Cumhuriyeti’nin kurulduğu dönemde hükümette yer almış olan Ruslan Kutayev’in, Çeçen-İnguş sürgününü anma etkinliği düzenlediği için işkence görmesi ve ardından düzmece bir davayla 4,5 yıl hapis cezasına çarptırılması, İşkence Karşıtı Komite tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşınıyor.

Kutayev davası Fransız Gazeteci Manon Loizeau’nun “Çeçenya: İzi Olmayan Savaş” belgeseline de konu olmuştu.

Dağıstan

Dağıstan'ın Nisan ayı gündeminde Kafkasya Emirliği liderinin öldürülmesi, devlet başkanının toprak reformu sözü, dövülen gazeteci ve Stalin afişleri vardı.

Ay başında Dağıstan'ın iki farklı bölgesinde ilan edilen terörle mücadele operasyonu bölge insanını ciddi şekilde tedirgin etti. Bu tedirginliğin sebebi ise bir önceki benzer operasyonda evlerin yıkılması ve yağmalanmasıydı. Bir süre endişeli bekleyişin yaşandığı Untsukul bölgesinde korkulan boyutta bir hareketlilik yaşanmadı. Ancak Kafkasya'nın önemli bir bölümünü yakından ilgilendiren haber Buynaks'tan geldi.

Kafkasya Emirliği lideri öldürüldü

19 Nisan'da Buynaks bölgesinde başlatılan terörle mücadele operasyonunda aralarında Kafkasya Emirliği lideri Ali Ashab Kebekov'un (Ali Ebu Muhammed) da olduğu 5 kişi öldürüldü.

Uzmanlar Kebekov'un liderliğe geldiği andan itibaren intihar eylemleri ve sivilleri tehlikeye atabilecek saldırıları yasakladığına dikkat çekerek, bundan sonra seçilecek emirin niteliğinin Kafkasya Emirliği'nin de kaderini belirleyeceğini belirtiyor. Kebekov, Kafkasya Emirliğinin halk nezdinde kabul görmesini de önemsiyordu. Kebekov'un ardından Emirliğin başına kimin geçeceği ile ilgili belirsizlik ise sürüyor.

İstanbul'da gıyabi cenaze namazı

Merkezi İstanbul'da bulunan İmkander'in organizasyonu ile Kafkasya Emirliği lideri için Fatih Camii'nde 22 Nisan'da gıyabi cenaze namazı kılındı. İmkander yetkilileri Kebekov'un cenazesinin ailesine teslim edilmesi ve cenazenin İslami usullere göre kaldırılması için Rusya Hükümetine çağrıda bulundu.

İŞİD'e bağlandığı iddia edilen direnişçi lideri öldürüldü

Nisan ayı sonunda Hasavyurt bölgesinde gerçekleştirilen bir başka terörle mücadele operasyonunda, güvenlik güçleri tarafından, kısa bir süre önce Emirlikten ayrılarak İŞİD'e biat ettiği iddia edilen Hasmagomed Çarinov hayatını kaybetti. 27 Nisan'da gerçekleştirilen operasyonun Çarinov sığınağından çıkmak üzereyken kurulan pusu ile gerçekleştirildiği bildiriliyor.

Kafkasya'da Hasmagomed Çarinov ile ilgili iddia ve video kaydıyla İŞİD'e bağlılığını ilan eden iki küçük grup lideri dışında İŞİD'in somut varlığı söz konusu değil. Fakat son gelişmeler İŞİD'in Kafkasya'daki geleceği hakkında tartışmaları beraberinde getirecek gibi görünüyor.

Milletvekiline silahlı saldırı

Dağıstan Parlamentosu milletvekili Hasan Hasanov'a aracındayken kimliği belirsiz kişilerce ateş açıldı. Zırhlı araç kullanan milletvekili ve yakınları saldırıyı küçük sıyrıklarla atlattı. Olayla ilgili inceleme başlatıldı ancak saldırının sebebi ile ilgili herhangi bir bilgi şimdilik yok.

Gazeteci dövüldü

Dağıstan'da bir başka saldırı olayı da 5 Nisan'da yaşandı. Akşam saatlerinde başına

çuval geçirilerek kaçırılan gazeteci Vyaçeslav Starodubets dövüldükten sonra dağlık bir arazide terk edildi. Hastaneye kaldırılan gazeteci olayla ilgili suç duyurusunda bulundu.

“Benim Derbent’im” toplumsal projesinin kurucusu ve “Güney’in İncisi” enformasyon merkezi yazarı olan Starodubets, saldırının sebebinin, Derbent yönetimindeki yolsuzluk olaylarıyla ilgili çalışmaları olduğunu belirtiyor. Benim Derbent’im projesinin yerel yöneticileri kızdırdığı daha önce basına da yansımıştı.

“Toprak Reformu”

Dađistan Devlet Başkanı Ramazan Abdulatipov canlı yayında izleyicilerin sorularını yanıtlarken Torak Reformu konusunda net konuştu.

Abdulatipov izleyici sorusu üzerine *“Tarım sektörü özen istiyor. Hepsinden önce, ilçe, köy veya şehirde toprağın sahibi kim, bu net olarak belirlenmedi. İkincisi, net bir mevzuat yok. Üçüncüsü, toprak ilişkileri şeffaf değil. Sadece tarım arazilerinden bahsetmiyoruz, Mahaçkale, Derbent ve diğer şehirlerdeki durumdan da söz ediyoruz. Bu araziler bazen şehir yöneticilerinin temel faaliyet alanı olabiliyor”* dedi.

Tarım arazileri üzerindeki mülkiyet ilişkileri Kafkasya’nın birçok bölgesinde olduğu gibi Dađistan’da da oldukça köklü ve karmaşık bir problem. Diğer bölgelerden çok daha fazla etnik grup barındırmasından dolayı Dađistan’da bu sorun daha tehlikeli bir nitelik taşıyor. Toprak reformu için yol haritasının üç ay içinde hazırlanacağı vaadinde

bulunan Abdulatipov'un sözleri bu açıdan oldukça önemli.

Mahaçkale'de Stalin afişleri

Ay sonunda Dağıstan'ın başkenti Mahaçkale'de asılan Stalin resimli Zafer Günü afişleri vatandaşların tepkisini çekti. 2. Dünya Savaşı galibiyeti Rusya'da Zafer Günü olarak kutlanıyor. Mahaçkale belediyesi tarafından hazırlandığı anlaşılan afişler, kimin inisiyatifi ile yapılıp reklam panolarına yerleştirildiği tam olarak anlaşılamadan 2 gün içinde kaldırıldı. Kavkazki Uzel'e konuyla ilgili bilgi veren haber kaynağı, afişlerin gazilerin talebi üzerine, hükümetin talimatıyla hazırlandığını kaydetti. Hükümet basın sözcülüğünden daha önce yapılan açıklamada ise belediyenin reklam panolarındaki afişlerle ilgili herhangi bir talimat verilmediği ifade edilmişti.

İnguşetya

Kafkasya'da güçlü sivil toplumu ve politik gündeminin yoğunluğuyla bilinen İnguşetya'da "İnguşetya Dayanışma Vakfı" adıyla yeni bir sivil toplum örgütü kuruldu.

Uzun süredir konuşulan ve Nisan ayı başında kuruluşu ilan edilen Vakfın mütevelli heyetinde cami imamları ve kanaat önderleri yer alıyor. Dayanışma Vakfı Başkanı Magomed Harsiyev'in ifadesine göre, kısa süre içinde internet sitesi yayına geçecek olan vakfa, dar gelirli vatandaşlara ulaştırılması için inşaat malzemeleri, gıda ürünleri ve elektronik aletler bağışlayacak çok sayıda kuruluş var, en önemli şey ise vakıf faaliyetlerinde şeffaflığının sağlanması.

Dayanışma Vakfının faaliyetlerinin denetimi ve koordinasyonu için bölgelerde komisyonlar kurulacak. Bu komisyonlar adresleri ziyaret edecek, listeleri kontrol edecek, en çok yardıma ihtiyaç sahiplerinin tespit edilmesi çalışmalarına katılacak.

Mehk-Khel liderinin oğlu kaçırıldı

İnguşetya'da faaliyet gösteren en aktif sivil örgütlerden biri olan Mehk-Khel'in başkanı Ahmed Başir Auşev'in oğlunun ay sonunda kaçırılması ise Kafkasya'da politik konulara müdahil olma çabası içindeki STK'ların yaşadığı zorluklara bir örnek özelliği taşıyor.

Ahmed Başir Auşev Kavkazki Uzel'e *“Nazranovski’de bir akrabamızın küçük bir dükkanı var, otomobiller için yedek parça satıyor. Gençler akşam onun dükkanına girdiler. Bir anda birkaç*

polis içeriye daldı ve Havaj’ı apar topar arabaya bindirdiler. Hiçbir açıklama yapılmadı, herhangi bir suçlamadan bahsedilmedi” açıklamasında bulundu.

Olayın ardında yakınları Havaj Auşev’i aramaya başladı. Bir süre sonra, önce Nazranov emniyetine götürüldüğü, aynı gece eskremizmle mücadele merkezine alındığı anlaşıldı. Ahmed Başir Auşev *“Oğlum Nazranov emniyetindeyken akrabalarımızdan biri Havaj’ı gördü. Acımasızca dövülmüş, yüzü mosmor ve çürükler içindeymiş”* dedi.

Mehk-Khel sivil hareketi, İnguşetya muhalefeti tarafından 2008’de, yönetimin baskılarına, insan kaçırma ve yargısız infaz olaylarına tepki olarak halk meclisi fonksiyonunu yerine getirmek üzere kuruldu. Kısa süre sonra, Yunusbek Yevkurov’un devlet başkanlığına atanmasının ardından faaliyetlerini durdurdu. Ancak Ağustos 2010’da İnguş sülale temsilcilerinin toplantısında yeniden Mehk-Khel’in faaliyete geçmesi kararı alındı.

Yolsuzluk

İnguşetya Maliye Bakanı hakkında 2 milyar rublenin kötü kullanımı ile ilgili dava açılabilceğini açıklayan Devlet Başkanı Yevkurov, kararın savcılık incelemesinden sonra verileceğini bildirdi.

Rusya'nın yaşadığı ekonomik krizin ve bölge bütçelerinin azaltılması konusunun gündemde olduğu bir dönemde yolsuzlukla mücadelen önlemlerinin sıkılaştırılması gerekebilir.

Abhazya

“Bahar Temizliđi”, ilk metro hattı, Abhazya-Adıgey arası tren seferleri, Rusya’nın yeni maddi destek paketi ve APRA Vakfı’nın kuruğu Abhazya’da Nisan ayından öne çıkan başlıklar.

Bahar Seferberliği

Abhazya’da bir Sovyet geleneği olan “Subotnik” yeniden hatırlandı. Subotnik, vatandaşların hafta sonları bir araya gelerek park ve sokaklarda temizlik yapması anlamına geliyor. Abhazyalılar Nisan ayında hafta sonlarını devlet yetkililerinin hatta Devlet Başkanı’nın da katılımıyla çevre temizliği yaparak geçirdi.

Nisan ayında başlatılan uygulamada neredeyse tüm zamanların rekoru kırıldı ve Tkorçal, Sohum, Novi Afon, Gudauta, Pitsunda ve Gagra’da toplu temizlik yapıldı. En

dikkat çekici temizlik uygulaması ise başkent Sohum'da gerçekleştirildi.

Devlet Başkanı, bürokratlar ve sosyal medyadan örgütlenen Abhazya vatandaşlarının katıldığı "temiz bir şehirde yaşamak istiyorum" etkinliği örnek bir çalışma olarak gösteriliyor.

Sohum-Novi Afon metrosu yolda

Abhazya'da ilk metro hattının Sohum ile Novi Afon arasında inşa edileceği açıklandı. 21 km uzunluğundaki metro hattının maliyetini düşürmek için belirli noktalarda mevcut demiryolu hattı kullanılacak. Projenin ne zaman sonlanacağı konusunda bir açıklama yapılmazken hedefin kısa vadeli faydadan ziyade stratejik hedefler öncelenerek belirlendiği ifade edildi.

Abhazya'dan Kafkasya içlerine seyahat

Adıgey Cumhuriyetinin başkenti Maykop ile Soçi'nin Abhazya sınırındaki Adler kasabası arasındaki hatta, önümüzdeki günlerde modern elektrikli trenlerin kullanılmaya başlamasıyla yolculuk süresi yaklaşık 5 saate inecek. Fakat Adler'e varış ve Adler'den kalkış seferleri için günün çok geç ve çok erken saatlerinin seçilmiş olması nedeniyle hızlı trenlerin Adıgey'den Abhazya'ya ulaşımı kolaylaştırması zor görünüyor.

Abhazya'nın komşu bölgelere ulaşımını kolaylaştıracak çok daha büyük bir proje yeniden konuşulmaya başlandı. Uzun yıllardan beri zaman zaman gündeme gelen Abhazya ve Karaçay-Çerkes'i birbirine bağlayacak karayolu projesi bu defa hayata geçirilebilir. Abhazya Devlet Başkanı Raul Hacimba, geçtiğimiz günlerdeki Karaçay-

Çerkes ziyaretinde bu konuyu dile getirdi ve projenin komşu Kafkasya cumhuriyetleriyle ilişkileri açısından büyük önem taşıdığını belirtti.

Butba'ya saldıranlar serbest

Mart ayında başbakanlıktan istifa eden Beslan Butba'yı tartaklayan iki kişi yargılandıkları davadan beraat etti. Butba daha önce sanıklardan şikayetçi olmadığını açıklayarak onları affettiğini belirtmişti.

Butba'nın kendisine saldıranları affetmesini değerlendiren Abhazya İhtiyarlar Konseyi Başkanı Konstantin Ozgan, eski başbakan Beslan Butba'nın kendisini tartaklayan kişileri affetmesini saygıdeğer bir karar olarak tanımladı.

Bir Abaza'nın gerektiğinde affedebilmesinin zayıflık olarak kabul edilmemesi gerektiğini ifade eden Ozgan *"Beslan Butba ne yaptığını ve ne söylediğini biliyor. Onun sanıklarla ilgili müsamahakar yaklaşımına saygı duyulmalı. Bunun hem devletimizin kanunlarında hem de Apsuara'da yeri var"* dedi.

Bu olay Kafkasya'da geleneğin, modern hukuk kurallarının yanında etkili bir problem çözme aracı olarak kullanılmakta olduğunu hatırlatması bakımından dikkate değer.

Geri Dönüş Komitesinde görev değişimi

Diaspora Abazalarının anavatanlarına dönüşlerinin desteklenmesi konusunda faaliyet gösteren Geri Dönüş Devlet Komitesi'nin başkanlığına Devlet Başkanı Hacimba

tarafından Vadim Haraziya getirildi. Görev değişikliğinin ne sebeple gerçekleştirildiği hakkında ise bir açıklama yapılmadı.

Nüfus problemi yaşayan Abhazya için oldukça önemli bir kurum olan Geri Dönüş Komitesi'nin politikasında, görev değişikliğinin ardından farklılık olup olmayacağı konusunda henüz bir işaret görülmedi.

APRA Sosyo-Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı

Abhazya'da eski siyasetçi Aslan Bjaniya'nın başkanlığında APRA Sosyo-Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı kuruldu.

Tanıtım toplantısında konuşan Vakıf Başkanı Aslan Bjaniya, kuruluşun amacını sivil toplumun oluşumuna katkı sunmak, ülkenin sosyo-ekonomik ve politik gelişimiyle ilgili bilgi üretimini arttırmak olarak tanımladı. Bjaniya *"Sosyal, ekonomik, politik ve kültürel alanda sivil girişimlerin gelişimine yardımcı olmayı planlıyoruz. Vakfın faaliyetlerinden biri de analitik ve uzmanlık çalışmaları olacak. Araştırmalar yapmayı ve toplumu bu çalışmaların sonuçları hakkında bilgilendirmeyi planlıyoruz"* dedi.

Bjaniya'nın ifadesine göre, APRA Vakfı devlet ile sivil toplum kuruluşları arasındaki problemlerin araştırılması ve değerlendirilmesinin yanı sıra bu problemlerin giderilmesi konusunda çözümler de üretecek.

Bir nevi düşünce kuruluşu olan APRA'nın Abhazya özelinde hangi çizgide hareket edeceğini ve politik perspektifini ne şekilde belirleyeceğini önümüzdeki dönemde yapacağı çalışmalar gösterecek.

Çerkesya

Geçen yıl Çerkes Soykırımı'nın 150. Yılı anısına hazırlanan hatıra bantlarına, bantları dağıtmak üzere bastırılan Beslan Teuvej matbaadan çıktığı sırada "E" merkezi (Ekstremizmle Mücadele Merkezi) tarafından el konuşmuştu. O günden beri bantları geri almak için uğraşan Teuvej sonunda amacına ulaştı ve bantları Moskova polis merkezinden geri aldı.

Ahahov yeniden gözaltında

Çerkes Soykırımı'nın 150. Yılında soykırımın sembol şehri olan Soçi'de düzenlenen 2014 Kış Olimpiyatları bütün dünyada Çerkeslerin protesto eylemlerine neden olmuştu. 2014'ün Şubat ayında, Soçi Olimpiyatlarının başladığı gün Kabardey-Balkar'ın başkenti Nalçik'de yapılan olimpiyat karşıtı eylemin organizatörlerinden Anzor Ahahov gözaltına alınmış ve işkence görmüştü.

Anzor Ahahov bu ay başında bir kez daha gözaltına alındı. Geçen yıldan beri defalarca çeşitli bahanelerle gözaltına alınan Ahahov hakkında yeni bir idari dava açıldığı bu sebeple 2 Nisan'da gözaltına alınıp 3 saat alıkonulduğu öğrenildi.

Çerkes Bayrağı Günü

25 Nisan Çerkes Bayrağı Günü öncesinde, kutlamaların engelleneceğine dair söylentiler çeşitli sosyal medya mecralarında yer aldı, ancak söylentilere rağmen Kabardey-Balkar, Karaçay-Çerkes ve Adıgey'de kutlamalar sorunsuz bir şekilde gerçekleştirildi.

İlk kez 2010 yılında kutlanmaya başlanan Çerkes Bayrağı gününde Kabardey-Balkar'da 100'ün üzerinde aracın katıldığı bir konvoy çeşitli şehirleri dolaştı. Etkinlik başkent Nalçik'in Abhazya meydanında yapılan Çerkes düğünü ile son buldu.

Karaçay-Çerkes'teki konvoya atlılar eşlik etti. Adıgey'in başkenti Maykop'ta ise salon etkinliği yapıldı. Devlet Başkanı Aslan Thakuşinov'un katılımıyla Flarmoni Salonunda yapılan kutlamada ünlü dans topluluğu Nalmes sahne aldı. Çerkes Bayrağı Günü diasporada da çeşitli etkinliklerle kutlandı.

Çerkes Bayrağı Günü hakkında, kültürel hakların kazanımıyla ilgili mücadele veren Çerkes aktivistlerin ve 21 Mayıs anma etkinliklerinin etkisini azaltmak için devlet tarafından kurgulandığı şeklinde eleştiriler mevcut. Ancak bu eleştirilere rağmen Çerkeslerin yaşadığı üç Kafkasya Cumhuriyetinde 2010 yılından beri kutlanmaya devam eden Çerkes Bayrağı Günü'nün kimlik bilincinin güçlenmesinde önemli bir rol oynadığını savunan aktivistler de var.

“Bölünmüş Çerkes Halkını birleştirin”

İnternet üzerinden başlatılan imza kampanyalarının yaygınlaşmasıyla birlikte bu metot, Çerkesya’da politik mesaj vermek için etkin şekilde kullanılmaya başlandı.

Avaaz.org adresinden başlatılan ve Putin’e “Bölünmüş Çerkes halkını tek bir federasyon cumhuriyeti çatısı altında birleştirin” mesajını ileten kampanya bunlardan biri.

Adıgey, Kabardey-Balkar ve Karaçay-Çerkes cumhuriyetlerinde yaşayan Çerkeslerin farklı halklar gibi tanımlanmasının sorunlu olduğu bir gerçek. Fakat haklı talepleri, bu cumhuriyetlerle birlikte Krasnodar Kray ve Stavropol Kray’ı içine alan bölgenin tarihin uzun bir döneminde Çerkesya adıyla anılmış olmasını referans alan, milliyetçi motivasyonlara sahip, gerçekçilikten uzak bir söylemle dile getirmenin karşılığının, bugün için, bölgenin bir diğer yerli unsuru olan Karaçay-Balkar (Malkar) halkı üzerinde olumsuz etki yaratmaktan öteye gitmesi zor görünüyor.

Nalçik davası mahkumları açlık grevinde

Nisan ayı sonunda, Nalçik baskını davası sanıklarından birinin yakını cezaevinde açlık grevi başlatıldığını açıkladı.

Kabardey-Balkar Yüksek Mahkemesi 23 Aralık 2014’te, 2005 Nalçik saldırıları davası (58 davası olarak da anılıyor) ile ilgili kararını açıkladı. 57 sanığın hepsini suçlu bulan mahkeme 5 kişiye ömür boyu hapis cezası verdi. (58 sanıkla başlayan davada bir kişi karardan önce hayatını kaybetmişti). Human Rights Watch, Uluslararası Af Örgütü ve Memorial dava sürecinin sanıklardan işkence altında alınan ifadelerle dayandığını ve adaleti yansıtmadığını açıkladı.

Nalçik baskını davası sanıklarından birinin yakını Kavpolit’e “26 Nisan’da 50 kişi açlık grevi başlattı. Ertesi gün onlara 30 kişi daha katılacaktı. Mahkumların taleplerinden

biri, sadece Müslümanlara değil cezaevindeki herkese uygulanan yiyecek girişi kısıtlaması. İncancına bağlı olmaksızın herkes durumdan rahatsız” dedi.

Amatör Çerkes sinemacılar Cannes yolunda

İki amatör Çerkes sinemacının filmi Cannes Film Festivali programında yer almaya hak kazandı. Akademisyen Tembot Şovgenov ve doktor Azamat Thaganov’un “Adam Green” adlı filmi, festivalin yarışma dışı kısa film bölümünde gösterilecek.

Ünlü Rus yönetmen Aleksandr Sokurov’un öğrencisi Oleg Hamokov’un “Nartlar Ülkesi” adlı kısa filmi de internet kullanıcıların yoğun ilgisiyle karşılaştı. Aleksandr Sokurov’un birkaç yıl önce Kabardey-Balkar’da açtığı yönetmenlik atölyesine katılan genç yönetmen filminin gördüğü ilgiden memnun.

Nisan'15 Raporu

